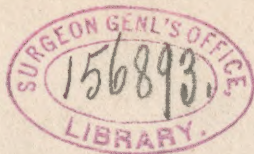

Medecyn-boeck

Experte Recepten die altemael geprobeert zijn, Tegens meenige Cranck-heeden ende Letselen 'tsa, men gestelt Door verscheyde vermaarde Doctooren ende Heeren, is nooit in drück geweest.

Rescept voor alle Coortsen van Jon,
ghe kinderen die onder de 14en Jaar
out sijn van Doctor Gellio Schotano.

Neemt een oude Cuscuta groff
gestooten, bindt dat in een

doeck 't samen, ganght dit in 't drinc-
ken van 't kindt, ende latet daer
van drincken, ende indien het een
suijgende kindt is, soo laet de
Moeder ofte minne daer van drincken,
Dit geneest alle kinderen koortsen
die onder de voorn. Jaren is. probatum est.

2.
Item

Tegens den anderen daaghsen Coortse seer expart van Dr. Sclotano. is meer als 50 maal aan verscheijden geprobeert ende altijt goet bevonden.

Neemt wilden Wieroock ende

weitte Peper van elcx een vierden
deel loots, met een vingerhoet vol
Sout, en een kleyne weitte ajuyn,
en dat samen onder een gestooten,
dat dan op een Leemtjen gedaan
en op de rechter pols gebonden
ende alsoo 24. uyren daer op

laten liggen gehoudest dadelijck
peccatum est.

3.

Voor de derde daeghse Coortse ofte tertiana
van mijn Heer Romp Dr. van Sijn Hoochl.

Neemt tiende oncen Boom-oolie
doet daer selve olie in den halff
vierendeel Terpentijn, roert het
onder malkanderen, maeckt het
warm, gebruyckt den patient het
gelijck inne als de koude over
is tegen dat de warmte begint

te becoomen, ende doet het gene daer op
warm toe, ingevalle gij de eerste
mael niet wel uijtkrijgen salmen het
tot driemael doen. Probatum est.

R. Om het aansicht te wassen voor

opdracht ende den effen vel te maken.
Dat seer blanck sal worden van Dr. Fy.

Neemt een kan Azyn, daar op
gedaan ½ pont segrijn van hout,
dit in een vlesch gedaan, met
een kanne Roose water, en

Een hart vol Spijts, dat 3. Voetstappen
in de Son gestelt in een bijsondere
vleesch, en alsulcke gelegen son en is,
dan in heele waerelt niet begraven
drie voetstappen lanck, maer de
Son is beter als men sij kan ebben,
dan een selpele vol van aertsche vleesch

genoemden deel onder malkanderen
geroert daar mede savonts gewassen
is seer goet bevonden. Probatum est.

5.

Tegens het Graveel, is by den Heer Griffier

Pieter Rensleen onder Leiden ende
seer bekaert bevonden.

Neemt Malvasye end wit is delen
half minsdeelen. Den halff
mingedeelt Brandewijn; Den

half mingelen water van Peterselie.

Een half mingelen water van

Saxifraga ofte steen-breeck.

Een half mingelen goede Franse wijne;

Een pont witte Suycker Candij.

Dit t'samen gedistilleert, de Suycker-candij.

gesloten sijnde daar in gedaan,
van alle morgen de vrouwe nuchtere
drinke daar van gedronken probatum.

6. Een

Voor het overloopen van de Gall.

Nadient den eerste grooten Moscovische
heer die groot syn, bedryvende in den
3 Schaeckberts velden, sloot die selve
eerste van schaeckberts ingenoemden
met eyn die swaerte van den
ducaat, den tweeden vrondt die
swaerte van $\frac{1}{2}$ ducaat, ende

den derden avont bocker die swaertels
van den galrech duraat broca

Een expart Recept voor de pest twelck
wel duysentmaal geprobeert is geweest.

ende altijt door Godts genaede goet bevonden. van Doctor vanden broecke.

Neemt Salij, Wijnruijt, Vlierbladers, Braem-bladeren, ende Cardobenedictus, van elcx een hantvol, dit te samen

geelt Tooten in deese steedende Mortiere
met den Houten stamper, dan daer
by gedaen den vint Franschen Wyn,
met den halff vint Wyn-Azyn,
siet van genoemde alle moraelen
den seldsaem vol, maer de voet
bereydende 't welck daer en groeden

noch bij gedaan eenen lepel vol
Scabiose, ende eenen lepel vol
Berberi-waater. probatum est.

Een seer expert oogen-waater om altijt

een goet gesichte te houden iaa is van deuchde meer als 25 gulden waard van Doctor Cor: van heeckelen medicus.

Neemt voor den sluijper witte Boom-olie en deeden soo veele

Lavendel-water, noch daar bij
gedaan voor twee stuyvers van
de sterkste witte Suycker-candy
tot stof gestooten, neemt dit
t'selve te samen en laat het een
dach vier ofte vijf in de Sonne
staan, het distilleeren, strijckt

hier van met den voorseiden alles
Maanden den croppelheden in deser
ooge, dit is geprobeert ende onder
houden geweest by den Heer Steven
ma ende Quirijn de Blauw die
beyde over de 70. jaren lanck
sonder bril geschreven gelesen hebben.

9.

Voor schellen op de ooghen van Dr. van dam.

Want donder onder rijcken Boom
die gheheele stomp afgebroocken is,
tuycht die slechtheyds waer aff

Laat sy branden soo geleydelijck colid,
en leet onder mes tot dat het mes
daarmede bedeckt is, strijckt als
alsdan met den derden vinger van het
mes, ende drukt de colid op de
segellack der ooghen. Probatum est.

10.

Een seer costelijck Recept voor
't waater van Dr. Fij

Neemt twee handen vol droogde
Ruijsen van groote Speck boonen,

doet die in eene nieuwe geglaesden
pot, giet hem vol met sprongwater
off ander suijver klaar water, laet
staende koocken soo lange dat het
over de helft ingekoockt is, geeft
den patient smorgens ende des
avondts een mudditjen vol daer van

heb drincken off soo dickwils als gy
het macht continueert daarmede
want het heeft veele Menschen
die bijkans vande Doctoren gegeven,
sondert waren geholdst geheeden
vande waterzucht en haar vol,
komen genesen. Probatum est.

Een beste seeckere dranck voor de kruÿne
bij mij selffs goet bevonden van doctor
Stalpert.

Adieu lieve goede Musschaarden

Luytsche keldijn, laat sij met deeden
pot Waters ende twee lepelvolden
Honichx ende sieden daer naer soo
drinckedt soo gaet het dat oock de
En Olie van de Muscaten daer
het komt, geeft den patient daer
van te drincken soo veel alst een
geneest probatum est.

12

Een kostelijcke medecijne om het ge-
sichte wederom te restitueeren het
welcke een persoon 14en daagen heeft
gebruijckt end waar door zijn gesichte
wederom heeft becomen waar van hij

seeven Jaar beroofd van was geweest.
van Doctor Crasen-vangers.

Wijn Ruite, Betonia, Gouwe
Steenbreeke, Segenteest, Lavasse,
Anijs, Caneel ende Poleije.

C van dese fils soort maakt liek aly
den suikert voeder, gestampt dat
het u dunken ijder reijs soo veel
als op den punt van een mes liggen
kan, oock mengt gij dat onder
den dranck wel mengelen. probatum est

Ann° 13.

Om het Tantvleesch te doen ontswellen ende losse tanden vast te maecken.

Neemt een onsjens Mirrhe, Poedertse in Wijn ende Edick, ende wasschet daer mede.

inden mondt, ghij sult den wonder-
lijcke experientie sien, die mir-
rhe doet ook de wormen sterven
int lichaam, ende gelijcknaedient sijnde
maeckt eenen goeden asem. probatum est.

14.

Een expaert Recept voor 't root-

Milisoen van Doctor westealen.

Neemt 6 doijers van hoenders eijeren
$\frac{1}{4}$ loot Annijs-saat, $\frac{1}{4}$ loot Caneel
dit 't saamen in den aerden pot
gesooden tot op de helfte den

salden dan kont worden als van
2. 3. a. 4. lepelen naa dat de Meden,
heele sterck is ingenomen smorgens
ende savonts, het moet gestadich
sieden van 't beginsel off dat het
op het vier staat, en gedurich
geroert worden, dan voort eert
als den pappen. Probatum est.

Teghens een hoest dickmaals besocht en goet bevonden van Dr. van Dam.

Neemt een loot Spaensuijckers, een
gantvol Syroop met twee lepelen

ongelpinighde Hoenicl, dit in den
vinde hier gebooden die's morgens
ende des avonts van gedroncken
die dorst sal gewis vergaan seer

16.

Tegens Lyckdoornen aen de voeten seer expert van Heer Resident Copius.

Wildt uw Kleederen bladen dat tegen die
Muijsen vast, legget die 2 a 3 dagen
in Weijn-azijn, legget dan de voor
kleederen sij van 't blat exeelsijck
dooren, soo geloovende ende vertrouwt dan
vaerste sij sullen gewis vergaen
Dit 16 bij mijn schreven ende aan

Is seker goet gevonden probatum est

Uit

Om kinder bewaren dat sy noyt geen sieckte sullen lyden. van Doctor Fineerwoeck.

Edunt magere Schapen vleesch

liet het geel maeckt tot morselen
doetet door eenen Stramijn slijten
uijt alst koudt is soo doetet vet
schoon aff, ende van dat schuill,
jou sonder sout, het leerstkont die
verkeken daer mede soo gaest
alsse uijtcomen. probatum est.

Tegens den drooghen hoest seer kostelijk. van Doctor Snaerd.

Neemt Soetemelck eenen copvoll
ende dat al ghedelt des avonts

ingenoomen als gij te slapen gaat,
doet daar bij een veele Steeck Suijcker
tot dat de melck haar smaecke
verlooren heeft, doet dit drie
ofte vier avonts aanden als gij
slapen gaat het sal ondergaan proba.

Een uytstekende kostelijcke

R: Voor blauwe schuyt van Dr van dam.

Neemt een vinger-lanck peper-wortel, Water-eerblat, Lepel-bladen, Muur peper, agrimonia,

Duyven-kervel, 3: Citroenen aan,
schijven gesneeden, van de kruijen
moet gij neemen van deeze een
handvol, maar zij moeten eerst
wel gekneust zijn, dan op 2 kan-
nen wijn gezet, zie van [illegible]

dueel des avonts eeln halffjeln van
gedroncken. proba: est.

20.

Voor een quaade verruijlde maage
van Doctor van Wouw.

Neemt drij duit gulde[n] kruyt vier
Bockens in den honing wyn gesoden
en daar op laten staan weer net
daar van alle morgen een mond
Eetjen vol ingenomen 't sal haast
genesen. Probatum est.

Noch een expart Rescept voor 't Gra-
vel van Heer Maerschalck van
haar Hoocheyt.

Siroop van altheä feneli
Olÿe van Amandelen varsce van
elcx twee oncen, Creeften oogen
sout van Prunel van elcx ij loots.

Rinsche wijn ½ pint, dit onder mal-
kanderen geschudt, giet van daeghs
off ingenomen [illegible] lepelen [illegible]
[illegible] lepelen 2. ende savonts 6. den [illegible]
naer den [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

Dit voor schuerbuyk en alle ander ongel:
maeck is van den Heer van Stavenis
Zyn hier meer als hondert Menschen
door genesen, en is van verscheide Doc-
teuren geapprobeert en goet bevonden.

Eduart Roeteboot Vaned.

aleder teetsel aan vier quartieren
gesneeden en dan getrocken dat selt
gelt uit voert en dragt bedgestegt
cattels gelden voorden aff en komt,
en dat sax van uytgesxarst gelt
stijft, dat dan in den kommeken
op 't vier geset met den stuckjes

Gesoden in water Suycker-cande,
ende soo alle morgens nuchte-
ren en savonts een uyr voorden
deeten gelt geedt gedroncken.
Probatum est.

23.

Als het tandtvleesch vanden Scheurbuyk
aff gegeeten is.

Salmen noemen Maechden-honigh
en groene salij seer kleyn gemaeckt
dat men niet siet wat salij is, en
dat met den honigh gemenght,
en daer dan het tant-vleesch
van binnen en van buyten mede
gewreven sal het tantvleesch

Gelot belenuedinnen waertgelt veel
bedproefst en goet bevonden 16 ; proba.

21.

Tegens groote tantswaer van Doctor Cock.

Edoent saat van witted Carhamus,

Ende vint gij geldne, soo neemt de
wortele en steelen, dan neemt wat
gestoocken segrijs-wortele, met
wat drogen off groenen [illegible], siedet
altesamen in goeden Azijn tot
op 't derden deel, ende wasschet
uwen mont met desen Azijn soo

Liefst als ghy het verdragen kunt,
ghy sult terstont genesen zyn,
maer ist dat den tant bedorven
is, soo sal sy daer-mede uytval-
len sonder pyn. probatū.

25.

Voor allerleÿ vertreckeñ der maage.
van Dr. van Dam.

Neemt een loot Pirettrum, siedet
in een pinte goede witte wijn,
geeft den patient daer van te
drincken des smorgens ende des
avonts, dat treckt alle slijmicheyt
wt der magen door den stoelganck
Sine dubio. probatum.

26.

Omme de tanden heel wit te krijgen van Md. vrouw Momba.

Neemt kleyne hoornen, brandtse, ende maeckter pulver off, daar

meeteel soo vrijft smeer handen, soo
stillende uit worden, dan gelt
tantverkeere te vasten. proba

27.

Door snijdinghe ofte crimpinge in den
buyck seer expart van Jr. Cock.

Neemt ses vel pappier van het
beste datter te bekoomen is, siet
dat in Soetemelck tot op de helft,
drinckt dat dan soo warm als
ghy het lyden moocht, dat pappier
salmen door den doeck daer uytdoen.

20.

Recepte voor flerasijn off podegra van Mijn Heer van Breuckelom.

Neemt drie Bommelkens van Dekkegaringe, den vierendeele van den ban franckfoortsel.

Brandewijn 24 uijren moetmen't
laten staan voorleden eermen het
dorst kan gebruijcken, daar fijne
doecken in nat gemaeckt en daar
op geleijt is seer goet.

Noch een ander seer expaert bevonden
van den Heer ambassadeur Clingen-
bergh.

Neemt 2 Eeckhoorentjes gesoden
in den Brabantsche kan vol
Rinsche wijn, maer de wijn

moet eerst sieden eer datmen de
levende kinkhoorentjes daar in
doet springen, dan een uijr gekookt
met wele melk al, en dan den eijgen,
stel pot toegestopt heel digt
en gebonden met den blaas, en
soo inden oven geset van eersten

off een bij gelt broot tot dat gelt
een salff is, en van dit salff op
honden leder gedaan tot een plae-
stere, en booven op de doekskens
brandewijn gedaan tel voeten
daer de pijn is, en daerse voers
is gegaan, sij sal niet weer komen.

Een exparte Remedie voor't Graveel van Doctor Romp van Sijn Hoochst.

Neemt Müschaaten, Genevergbesien, Baakelaar, mispel-keenen, hartshoorn

van elcx een loot stootet al tot
poeder en menght het onder mal-
kanderen, hier van geeft den
patient alle morghen driemael
dan soo veel als gij 't niet sterck
en geeft soo sal gij 't maar eens
ofte tweemael te verdeelen —

geeringheen ijder reijs soo veele als
den Steeneroot groot, met wat sijn
den uijr der ghij tel eeddelgaet. pro.

3.1.

Om den steen te doen breecken en afgaan van de lijf.

Het Voogheltjen datmen het Coninck-
jen noemt, werdt van de oude griec-
sche Heydenen seer hooch ge-
preesen alsmen dat rauw hackt ende
met sout vermenght en 't selve
eet want het drijft den steen
door urijne sandtwijs uijt en laet

geven toon meer versschen, dit
Vogeltjen is ooch goet gedrooght
en gepoedert en bewaert om 't sel-
ve te gebruijcken alsment van
doen heeft, drinckt van dit poe-
der alle morgens met warme
wijn soo sal de steen vergaan

doch het is versch alderbest, dit
waeren Voegeltjen is den Jonge
van 1½ Jaar die alreede te
sijde gestelt was ingegeven
geweest ende den steen is hem
in vierdagen daar door gemorselt
en met de urijnne affgegaen. probat.

Voor't Graveel als hy op't slimste is twelk
men kan uytschrijven ende tot den Apo-
teecker laaten toemaaken. van Dr. Sij

R. Terbint. lot. ℥ss
Sij. amang. dulc. ℥i.

Ocolorum Cancri ʒ ij
Croci britani ℈ j
Sacchari althea
Sir althea a. ʒ iij
Vini renani q.s.
M. f. haustus

Dit warm ingenomen ende wel toegedecht.

Alsser groote pyne handigh ende bloe-
digh waater is.

℞. Sem. q. frigidor
paparis albi. ā ʒß.
sacch. ad crepatür ʒi.
Fiat emulsio ex. a.q.

hordei ad . . . ℔ j ß
adde Sir. altheæ ℥ j.

Van dit gedurigh gedroncken.

35.

Om 't waater te doen affdrijven voor die niet waateren en kan.

Neemt het segelellien dat de
spin segdijt in den Pakernoot
den oragma swaer, dit gepulvert
ingenomen 's morgens met een
dronck waerme wijn. proba.

35.

Tegens Colijck seer expart van Sr. van Sam.

Neemt Camillen een handt vol met
wat Oranie-schil gestooten, als
oock mede wat Nooten-müsschaat
koocket op in Wijn ofte bier een

vindt, doet dan niet veel Suijcker
soet gemaeckt, drinckt daer warm
altemets van. proba:

Tot slot soo dienen hier eenige sachte pür-
gasien dienstigh voor de Graueligheid men
kan daar uijt - neemen welck men best

kan inneemen 't sij Conserff dranck
of de pillen van Doctor van dam.

36.

R: pulp: Cassia ℥j
Tamarindi ℥ß

pülver Rad. Jülap ʒi
de agrine gr. xii
Oly anile güt ix
M. f. Conserff.

Bide van 4. maal ingenoomen.

Ofte gebruÿckt dit dranckien.

R. Mannæ dissolute ℥ j
Pul Rehei ℥ ß
Cremortartai ʒ j
a. a. Cinamonij parium
M. f. haustus

Dit in een reijs ingenoomen.

39.

Ofte d. gebruijckt deese pillen.

℞. Ext: Catolicum
pill aurear. Cochiaein ana ℈ β
M. f. pillub.

Voor een reijs in te nemen.

Een uytsteeckende kostelyck Rescept om een Vrouwe van't kinde te doen verlossen ende eenen rasschen arbeyt te maken dit is meer als hondert-maal aen verscheyde geprobeert ende altyt door Godts genaade goet bevonden. van Doctor vande broecke medicus.

Men sal nemen Safraen ofte
Crocus, voorgenoemde drie garsten
Coreenkens, ende Oculus Cancri
anderhalff croon swaar, Ve-
neetschen Boracx twee grein,
ende Dadel-steenen vier stucx,
Caneel een vierendeel loot,

Canari suijcker den kooct, laet dit
mengeln met twee kandeliens
water van de spoedt ofte Rinsche-
wijn, wel verstaende dat de boonen
gesegdeven uijt deleen sullen
moeten eerst seer kleijn gepelt
vergaert sijn, ende dan onder

voorsz. geloofden Vader ofte mijn
gemoeght, ende dat sal de barende
Vrouwe ten tweemaalen betering-
hen, te volleden na datse d'eerste
maal eenen dele geteruncken heeft
selmen haer d'ander helft geleveren,
binnen eenen tijd daer nae, altijt

leeren gemaeckt, maer men sal
de vrouwe is geleert nimmermeer
gelooven off daer moet waerachtige
arbeijt ende wijsdom sijn, soo sal sij
binnen twee iaeren de vrucht op
haeren schoot krijgen, welcke noit
gemist heeft met Godts hulpe
Almachtich. Proba.

10.

Een groote ontydelycke hooft pyn van Doctor [illegible]

Neemt Silverschoon, gehackt met een [illegible] kleedjen, strooyt [illegible] [illegible] Verdooving [illegible] tusschen beyden,

en doet dat tusschen twee doecken
ront-om het hooft. proba est.

15.

Een heel expart Recept voor kinderen die
vol wormen sijn, ja al waaren sij soo menich-
vuldicht als de haaren op het hooft van de Coks.

Neemt Gijl. bier doet daar in Vitriool-
olij, laat het kint dit sogtens drinc-
ken den kint van 16. Jaar 30. droppels
ofte den kint van 10. a 11. Jaar 20.
droppelen, ende den kindt van 5.
6. a 7. Jaar 10. droppelen. proba.

42.

Voor kinderen ofte oude persoonen die haar water niet houden kunnen heel expart van Doctor van beecke.

Neemt den Hoenderstrop legget die op het vier ofte den rooster, soo lange dat sij drooch genoech

is om te stooten, maeckt het tot poeder,
neemt het selve in met roode [illegible],
des morgens, ofte [illegible] water savonts
[illegible] [illegible] [illegible], vervolght dat
3 · à 4 · dagen naer malcanderen gij
sult ras daer van geholpen wesen./.
probatum est.

Finis.

12 Blank Leaves Not Scanned

